ΕΤΟΣ Γ'. — ΑΡΙΘ 385 **Τιμᾶται λεπτὰ 10** ΤΡΙΤΗ 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1882

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΑΤΥΡΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ: Ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20 — Ἐν τῷ ἐξωτ. φρ. 30

ΑΓΓΕΛΙΑΙ: ἅπαξ ἢ δίς, λ. **40**, τρὶς ἕως ἑξάκις λ. **20**, κατὰ μῆνα λ. **15**, ἔτος ἢ ἑξαμηνίαν λ. **10**.

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

— ΓΡΑΦΕΙΟΝ, **ὁδὸς Μουσῶν,** *Ἀριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος.* —

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΑΣ

Μετὰ τὰς φυλακὰς τὰ σχολεῖα· ἡ μετάβασις εἶναι πολὺ φυσική· τὰ σχολεῖα δυνατὸν νὰ ἦσαν φυλακαί, αἱ φυλακαὶ δυνατὸν νὰ ἦσαν σχολεῖα. Κατάδικος ἐπὶ τοῦ θρανίου ἢ τῆς ψάθης, ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι μεγάλη· ἡ ὑγρασία εἶναι ἡ αὐτή· τὸ σκότος τὸ αὐτό· ἡ δυσωδία ἡ αὐτή. Τὰ σπέρματα τῶν ὀργανικῶν νόσων ἐπιπολάζουν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Τὴν αὐτὴν ποσότητα βακτηριδίων ἀναπνέεις καὶ εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τὰ σχολεῖα. Ἡ αὐτὴ κουραμάνα — καὶ κάτι χείρων — τὴν εἴδομεν μὲ τὰ μάτια μας — στηρίζει ἐπὶ τῶν ποδῶν των τοὺς δυστυχεῖς φυλακισμένους καὶ τὰ ταλαίπωρα παιδία.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ διαφοραί· ἀλλ' αὐταὶ δὲν εἶναι ὑπὲρ τῶν σχολείων· εἶναι ὑπὲρ τῶν φυλακῶν. Ὁ ὑπόδικος ἢ ὁ κατάδικος κινεῖται· τὸ παιδὶ τοῦ σχολείου καρφόνεται. Ὁ κατάδικος βασανίζει τὸ σῶμά του· τὸ παιδὶ τοῦ σχολείου καὶ τὸ πνεῦμά του. Ὁ κατάδικος ἔχει δεσμοφύλακα τὸν ἀξιωματικὸν τῆς ὑπηρεσίας· τὸ παιδὶ τοῦ σχολείου ἔχει τὸν διδάσκαλον. Ὁ ἀξιωματικὸς θὰ δείρῃ τὸν χρόνον μιὰ φορά. Ὁ διδάσκαλος δέρνει καθ' ἡμέραν. Τὸ μαρτύριον βλέπετε ὅτι εἶναι ἐλαφρότερον εἰς τὸν μυστακίαν κακοῦργον, τὸν βάψαντα τὰς χεῖρας εἰς τὸ αἷμα ἢ τὴν ἐκδίκησιν, εἰς τὴν κλοπὴν ἢ τὴν ἀτίμωσιν· καὶ βαρύτερον, πολὺ βαρύτερον διὰ τὸ ἁπαλὸν ὀκταετὲς ἢ δεκαετὲς μειράκιον, τὸ μόλις νίψαν τὰς χεῖράς του εἰς τὴν δρόσον τῆς πρωΐας καὶ τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς.

Ἐπεσκέφθημεν τὰ σχολεῖα, ὅπως καὶ τὰς φυλακάς. Καὶ τὸ προϊὸν τῆς ἐπισκέψεώς μας εἶναι τὰ ἀνωτέρω συμπεράσματα.

*
* *

Ἠρχίσαμεν τὴν ἐπιθεώρησίν μας ἀπὸ τῆς Α' δημοτικῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων, τῆς ἐπιλεγομένης *Σχολῆς Καραμάνου.*

Σᾶς μεταφέρομεν μίαν παράγραφον ἐκ τῆς Ἐκθέσεως ἣν καθυπέβαλεν ἡ ἐξ ἰατρῶν συστηθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν Σχολείων ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς συνέπεσε νὰ συναντηθῶμεν ἔν τινι τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὅπου ἐπεθεώρουν αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς.

«Ἡ Α' *Δημοτικὴ Σχολὴ τῶν ἀρρένων* λειτουργεῖ ἐν κτιρίῳ πεπαλαιωμένῳ καὶ σαθρῷ, τοποθετημένῳ ἐν πολυπληθεῖ συνοικίᾳ καὶ πλησίον κρεοπωλείων, ὧν πᾶσα ἀκαθαρσία διέρχεται διὰ ῥύακος πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, περιβάλλεται ἐξ ἄρκτου μὲν ὑπὸ αὐλῆς στενῆς ἀνηλίου καὶ ῥυπαρωτάτης, ἐν ᾗ εἶναι τοποθετημένοι τρεῖς βορβορώδεις ἀπόπατοι, ἀπόζοντες πᾶσαν δυσωδίαν καὶ διαχύνοντες μόρια διαφθείροντα τὸν ἀέρα. Ἐκ μεσημβρίας ὑπὸ ὁδοῦ ἀκαθάρτου· καὶ ἐκ δυσμῶν, ἀφ' ὅπου ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ σχολείου, ὑπὸ πλατείας ἐν ᾗ, παρὰ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ, ἔχουσι τοποθετηθῆ δύο ἐκ τῶν ἐλεεινῶν ἐκείνων ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν δυστυχῶς διεσπαρμένων οὐρητηρίων, τῶν συντεινόντων πρὸς μόλυνσιν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ διαφθορὰν τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. Τὸ κτίριον τοῦτο ἔχει μίαν καὶ μόνην αἴθουσαν, ὕψους μὲν 6 μ., πλάτους 14 μ. καὶ μήκους 12 μ. προσλαμβάνουσα τὸ φῶς διὰ τεσσάρων ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν αὐλὴν καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν παραθύρων, λίαν χαμηλῶν, παρὰ τοὺς ὀπτικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῆς σήμερον παιδαγωγίας ἀπαιτουμένους. Ἡ αἴθουσα αὕτη βαθύτερον τοῦ ἐδάφους τῆς ὁδοῦ, τῆς πλατείας καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς αὐλῆς κειμένη, ἔχουσα χάσματα λίαν καταφανῆ κατά τε τὸ σανίδωμα καὶ τὸ φάτνωμα, καὶ παρουσιάζουσα κατὰ τὴν βάσιν τῶν τοίχων αὐτῆς τὰ δείγματα ὑγρασίας καταφανοῦς, διηρέθη κατὰ τρόπον ἄτεχνον καὶ παράλογον διὰ σανίδων εἰς δύο ἡμίσεα χωρίσματα, ἐν οἷς ἐγκλείονται ἄνω τῶν 250 μαθητῶν 6—14 ἐτῶν ἡλικίας, οἵτινες συνθλίβονται ἀνὰ 9 — 12 ἐν ἑκάστῳ τῶν 24 σαθρῶν ῥυπαρῶν καὶ στενοτάτων, οὐχὶ ἀναλόγως ταῖς διαφόροις ἡλικίαις κατεσκευασμένων θρανίων, τῶν ἐπιβλαβεστάτων ἐν γένει ὡς ἐκ τῆς ἀμεθόδου κατασκευῆς των

καὶ διὰ τὴν ὅρασιν τῶν παίδων καὶ διὰ τὴν τοῦ σκελετοῦ αὐτῶν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν. . . . . »

* *
*

Λάβετε τὰ διάφορα μέρη τῆς περιγραφῆς αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς καὶ, ὡς νὰ ἦσαν λυμένα τεμάχια σκελετοῦ, κατασκευάσατε ἐξ αὐτῶν πρὸ τῆς δευτέρας ὁράσεώς σας τὴν αἴθουσαν τῆς Α'. Δημοτικῆς Σχολῆς. Ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἀπειλοῦσαν νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας ὀροφήν, παρ' αὐτοὺς τοὺς ἀλλοῦ μαυρισμένους, λασποκτίστους, ἀλλοῦ δὲ κιτρίνους τοίχους, ὑπὸ τὸ φῶς τὸ διαθλώμενον διὰ τῶν ἀκαθάρτων ὑάλων τῶν παραθύρων, ἐντὸς τῆς ἐντελοῦς γυμνώσεως τῆς αἰθούσης, πρὸ μιᾶς διδασκαλικῆς ξυλίνης ἀβάφου ἕδρας, αἱ πλευραὶ τῆς ὁποίας ὡς νὰ ἦσαν τοῖχοι ῥωμαϊκοῦ ἀποπάτου ῥερυπωμέναι μὲ ποικιλώταταις μελαναῖς καὶ δακτυλιαῖς, βλέπετε περὶ τὰ ἑκατὸν πενῆντα παιδία, ἐστοιβασμένα τὸ ἕνα παρὰ τὸ ἄλλο, τὸ ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὄναι μικὰ τὰ πλεῖστα, ξηρά, στεγνά, μὲ παρειὰς βαθουλάς, μελαψὰ καὶ κίτρινα, κατεσκληκότα ὅλα, κἀνὲν μὲ κόκκινο μάγουλο, ξυπόλυτα, μὲ διατρήτους περισκελίδας, τινὰ μὲ καταλασπωμένα ῥοῦχα, ὅλα αὐτὰ τὰ μισὰ μὲν ἀτενῶς καρφόνοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς των ἐπὶ τοῦ διδασκάλου, καὶ τὰ ἄλλα ἀτενῶς σκύπτοντα τὴν κεφαλήν των ἐπὶ τοῦ τετραδίου ὅπου γράφουν, διότι ἐνῶ τὰ ἡμίση κάμνουν ἀνάγνωσιν, τὰ ἄλλα πρέπει νὰ γράφουν, ἀφοῦ ἑκατὸν πενῆντα παιδιὰ ὡς ἑκατὸν πενῆντα πέτραι εἶναι κρεμασμέναι ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ δυστυχοῦς, δυστυχοῦς διδασκάλου. Μεταξὺ διδασκάλου καὶ μαθητοῦ ὑπάρχει πλήρης ἀμοιβαιότης· ἂν ὁ διδάσκαλος τυραννῇ τὰ παιδιά, τὰ παιδιὰ τυραννοῦν τὸν διδάσκαλον. Τινὲς ἐπιπίπτουν κατὰ τῶν διδασκάλων· ἄδικον· εἶναι θύματα οἱ διδάσκαλοι, ὅσον εἶναι θύματα καὶ τὰ παιδιά. Αὐτὸς στεγνόνει ἐκεῖνα καὶ αὐτὰ αὐτόν. Γίνεται μία ἀμοιβαία ἐργασία ἐξαντλήσεως. Ὁ διδάσκαλος μαραίνει τὰ ῥόδα τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ἡ παιδικὴ ἡλικία καταστρέφει τοὺς πνεύμονας τοῦ διδασκάλου. Αὐτὸς ἀποβλακόνει διὰ τοῦ διδασκαλικοῦ συστήματος τὸ παιδίον, καὶ τὸ παιδίον ἀνταποδίδει βλακείαν ἀντὶ βλακείας. Ὁ δείκτης τοῦ διδασκάλου εἶναι ὁ πνευματικὸς ὁρίζων τοῦ παιδίου· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὁ ἐγκεφαλικὸς ὁρίζων τοῦ διδασκάλου. Ὁ ἕνας στενεύει τὸν ἄλλον. Τὸ παιδίον φεύγει μ' ἐπιμηκεστέραν κεφαλήν, καὶ ὁ διδάσκαλος μὲ ὑδαρωτέραν. Τὸ παιδίον θὰ ἀρίσῃ τὰ ἑδώλια τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἀναιμικόν· καὶ ὁ διδάσκαλος θὰ χωρισθῇ τῆς διδασκαλικῆς ἕδρας φθισικός. Ὁ δεκαετὴς ἢ δεκατετραετὴς μείραξ θ' ἀποδοθῇ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀτμοσφαίραν καὶ ἴσως θὰ δημιουργήσῃ νέον αἷμα καὶ θ' ἀναπλάσῃ νέον ἐγκέφαλον. Ὁ διδάσκαλος ποτέ. Αὐτὸς καὶ ἡ ἀράχνη ἐπί τινος γωνίας τῆς ὀροφῆς τοῦ σχολείου θὰ ἐξακολουθοῦν ὑφαίνοντες μαζὺ τὰ δίκτυα τοῦ τάφου των.

Καὶ ἀφοῦ σᾶς εἴπωμεν ὅτι τὸ παιδοθέμι αὐτὸ φοιτᾷ εἰς αὐτὸ τὸ κάτεργον ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς ὥρας, καὶ καθηλοῦται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ των μέχρι τῆς 12, ὅτε κάμνει ὡριαίαν μόνον ἀνάπαυσιν, ἐπανέρχεται νὰ σταυρωθῇ μέχρι τῆς πέμπτης ἢ καὶ 6ης ἑσπερινῆς ὥρας, δυνάμεθα βεβαίως νὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν, ὡς θὰ ἐρωτήσητε ὑμᾶς αὐτούς, ὅταν θέσητε ἐνώπιον ὑμῶν τὴν φανταστικὴν αὐτὴν εἰκόνα : Τί ζηροῦν τὰ παιδία αὐτὰ ἐκεῖ ; Ποῖοι σκληροὶ τὰ κατεδίκασαν νὰ διημερεύωσιν εἰς αὐτὸν τὸν Μεδρεσέν ; Ποίας ἁμαρτίας ἐξοφλοῦσιν ; Ποῖον ἔγκλημα ἀποπλύνουσιν ; Ἰδέτε τα ! ἔγασαν τῶν παρειῶν των τὸ χρῶμα, τῆς σαρκός των τὴν ἀπαλότητα, τῶν μυῶν των τὴν εὐκινησίαν, ἐξάρωσαν, ἐμούδιασαν, ἔγιναν γραῖαι μάγισσαι ὀκταετεῖς, ἀπώλεσαν τὸ μειδίαμα καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τρέλλαν, κατήντησαν ὀκταετῆ παιδία νὰ μελαγχολοῦν, νὰ σκέπτωνται ὡς γέροντες, νὰ ἀπαντῶσιν ὡς παπαγάλοι, νὰ ψάλωσιν ὡς εὐνοῦχοι, νὰ τρέμωσιν ὡς δοῦλοι, νὰ κλαίωσιν ὡς νὰ ἐσφάζοντο, νὰ μελετῶσιν ὡς νὰ ἦναι φιλόσοφοι, νὰ τρώγωσιν ὡς ἀσκηταί, καὶ νὰ κοιμῶνται ὡς χειρώνακτες.

Τί εἶναι τὸ σχολεῖον ; Φυλακή.

Φυλακὴ διὰ ποῖον ἔγκλημα ;

Διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ ὅτι ἐγεννήθησαν.

* *
*

Διὰ νὰ ἐννοήσητε τοῦτο, πρέπει νὰ ἀναδράμητε εἰς τὴν καλύβην ἢ τὸ δωμάτιον ἢ τὸ παράπηγμα ὅπου ἐγεννήθη καὶ διαιτᾶται τὴν νύκτα αὐτὴ ἡ μείραξ ὀτωχολογιά. Ὁ πατὴρ εἶναι τέκτων ἢ ξυλουργὸς ἢ ὑποδηματοποιὸς ἐργάτης ἢ μικρὸς καπνοπώλης ἢ ἀμαξηλάτης ἢ ἀστυνομικὸς κλητήρ. Ἡ μήτηρ ἢ ξενοράπτει ἢ ξενοπλύνει ἢ κάμνει ὅ,τι ἄλλο δύναται νὰ συνεισφέρῃ πάντοτε εἰς τὸν οἰκιακὸν προϋπολογισμόν. Ἔχει τρία ἢ τέσσαρα παιδιά. Τὸ μικρὸν εἶναι εἰς τὸν μαστόν· τὸ πρὸ αὐτοῦ κυλίεται εἰς τὸ πάτωμα τοῦ δωματίου· τὸ δωμάτιον εἶναι μικρόν, στενόν, περιέχον τὴν τράπεζαν ὅπου τρώγουν, τὴν κλίνην ὅπου κοιμοῦνται καὶ τὸν καναπὲν ὅπου δέχονται. Συνήθως ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ὑπάρχουν πέντε ἢ ἓξ τοιαῦτα δωμάτια, ἐγκλείοντα πέντε ἢ ἓξ τοιαῦτα οἰκοκυριά. Κάθε δωμάτιον ἔχει καὶ τὰ μικρά του. Τὰ μικρὰ συμπλέκονται, συμπαίζουν, συνθορυβοῦσι, συναλαλοῦν· πέφτουν, σηκόνονται, πιάνονται, ματόνονται, κλέπτουν, τρώγουν ἀδιάκοπα. Ἀλλοίμονον ! ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διέξοδος τοῦ σχολείου. Εἴπωμεν καλλίτερον **ἡ ὑπόνομος** τῶν σχολείων. Ἡ αὐλὴ ἐκεῖνη θὰ μετεβάλλετο εἰς πανδαιμόνιον. Ἕκαστον νοικοκυριό, ἑκάστη κυρὰ Δημήτραινα ἢ κυρὰ Κώσταινα, κρατεῖ σ' τὸ σπῆτι τὸ βυζανιάρικο καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ μονοετὲς ἢ διετὲς καὶ στέλλει τὰ μεγάλα σ' τὸ σχολεῖο. Τὰ δίδει ἕνα κομπόδεμα περιέχον μίαν φέταν ξηροῦ ἄρτου ἢ ὀλίγας ἐλαίας ἢ τεμάχιον τυροῦ ἢ ἕνα βότρυν σταφυλῆς ἢ τέσσαρα ξηρόσυκα ἢ ἀντὶ τούτων πάντων μίαν πεντάραν, καὶ ἐν κτυπημα θωπευτικὸν κάτωθεν τῶν νώτων καὶ τὰ στέλνει σ' τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας, εἰς τὸ Σχολεῖον ! Εἷς βαθὺς στεναγμὸς ἐκφεύγων τὸ στῆθός της τὴν ὥραν ἐκείνην ἀναγγέλλει τὴν διὰ κάμποσαις ὥραις ἀπαλλαγήν της.

Ἰδοὺ τὸ Σχολεῖον : ἡ Ὑπόνομος τοῦ πτωχοῦ σπητιοῦ !

Ὁ Δῆμος, ὁ ἄγριος αὐτὸς παιδονόμος ἢ ἀστυνόμος, παραλαμβάνει ὅλα αὐτὰ τ' ἀπόκληρα τῆς τύχης καὶ τὰ ῥίπτει, ὡς νὰ ἦσαν σκύβαλα, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ δημοτικοῦ.

Ἀλλὰ διατί τὰ ῥίπτει ; Ἡ μήτηρ ἔχει τὸν λόγον της. Ἢ, πρέπει νὰ τὰ κρατήσῃ κοντά της καὶ νὰ παραφρονήσῃ ἢ νὰ τὰ στείλῃ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ.

Ὁ δῆμος ποῖον λόγον ἔχει ;

Νὰ τὰ καταστήσῃ πολίτας, οἵτινες θὰ δυνηθοῦν ἐνηλικιούμενοι νὰ εἰσφέρωσιν εἰς τὴν ἀρχονίαν τοῦ κοινωνικοῦ ἢ πολιτειακοῦ ὀργανισμοῦ ;

Ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, πρῶτον διατὶ τὰ φθείρει σωματικῶς, δεύτερον διατὶ τὰ φθείρει πνευματικῶς ; Εἶναι ἡ ἀναιμία συστατικὸν τοῦ πολίτου; Εἶναι οἱ ἀσθενικοὶ πνεύμονες συστατικὸν τοῦ πολίτου; Εἶναι ἡ καθυστερικὴ καχεξία συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι ἡ σύλληψις τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως καὶ οἱ ἄγγελοι οἱ κατελθόντες εἰς τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα, καὶ ὁ Λὼτ ὅστις εἶδε κ' ἔπαθε νὰ τοὺς φυλάξῃ ἀπὸ τοὺς Σοδομίτας καὶ τῆς Σάρας ἡ στείρωσις καὶ ἡ φακὴ τοῦ Ἠσαῦ συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι ἡ ἀμάθεια τοῦ

διδασκάλου περὶ τὴν γενικὴν φυσιογνωσίαν μεταδιδομένη εἰς τὰ παιδιὰ συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι οἱ κανόνες τῆς γραμματικῆς, λησμονούμενοι ἅμα τῇ ἀποστηθήσει των, συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι ἡ γεωγραφία τῆς Νέας Ζηλανδίας συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι τὰ ἠθικὰ σαλιαρίσματα τοῦ Χαρίση Πούλιου συστατικὸν τοῦ πολίτου ; Εἶναι ἡ Κατήχησις τοῦ Βερναρδάκη καὶ ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τοῦ Πανταζῆ συστατικὸν τοῦ πολίτου ;

Ἐπαναρωτῶμεν διὰ τρίτην φοράν : Τί κάμνει τὸ παιδὶ ἐκεῖ μέσα ; Φθείρει τὴν ὑγείαν του καὶ τὸ πνεῦμά του. Ἰδοὺ τὸ παθητικόν. Καὶ τὸ ἐνεργητικόν ; Ἀνάγνωσις καὶ γραφή. Ἀξίζουν αἱ ζημίαι τὰ κέρδη ; Ἀξίζει τὸ παθητικὸν τὸ ἐνεργητικόν ; Ἀνάγνωσις καὶ γραφή ! Ἀλλ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ μάθῃ τὸ παιδὶ ἐντὸς ἑνὸς μηνός. Καὶ ὅμως εἰς τὸ σχολεῖον κατατρίβεται τέσσαρα ἔτη διὰ νὰ τὰ λάβῃ ἐρόδια εἰς τὸν βίον του. Ποῖον βίον ; Βίον ταλαιπωρημένον, βίον χειρωνακτικόν, βίον ἀσθενικόν, βίον φυτικόν, βίον παράσιτον. Αὐτοὶ γίνονται κατόπιν οἱ ἐκλογεῖς μας, αὐτοὶ σχηματίζουν τὸν λαόν ὅστις στέλλει τὴν πλειοψηφίαν σήμερον τοῦ κ. Τρικούπη, καὶ αὔριον τοῦ κ. Κουμουνδούρου.

* *
*

Καὶ τί εἶναι τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπέναντι ἐκείνων ὅσα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἴδομεν ἐν τῇ Σχολῇ Καραμάνου !

Θὰ παρῆλθεν ἴσως εἷς καὶ ἥμισυς μὴν ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεώς μας, καὶ ἀκόμη ἡ φοβερὰ εἰκὼν ἐπιπροσθεῖ εἰς τὸ πνεῦμά μας, καὶ διατρέχει γοργὴ ὅλον τὸ νευρικόν μας σύστημα. Αἱ σημειώσεις ἃς ἐλάβομεν διὰ τῆς μολυβδίδος ἐλευκάνθησαν, σχεδὸν ἐσβέσθησαν, ἀλλ' ἡ εἰκὼν μένει ζωντανή, ἀνεξάλειπτος.

Ὁ δεύτερος διδάσκαλος ἐν τῇ σχολῇ Καραμάνου, κ. Μπουκλάκος, ἀδελφὸς τοῦ ἀξιολόγου δημαστυνόμου Σύρου, ἄνθρωπος ῥωμαλέος καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ποικίλλων τὴν διδασκαλίαν ἐφ' ὅσον δύναται, καὶ ἐκτὸς ἐνίοτε τοῦ προγράμματος, μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὴν μεγάλην λεγομένην τάξιν, εἶδος ἑλληνικοῦ σχολείου. Ἀκόμη δὲν πιστεύομεν ὅτι εἴδομεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴδομεν. Δὲν ἦτο δωμάτιον, ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ *Στενὴ* τῶν φυλακῶν Μεδρεσὲ καὶ Κόκλα, ἤτοι φυλακὴ ἐν φυλακῇ, ὅπου καθείργονται οἱ ἀτακτοῦντες τῶν φυλακισμένων. Ἂν εἶναι δὲ αἱ φυλακαὶ τοιαῦται, οἵας σᾶς τὰς περιεγράψαμεν, φαντάζεσθε τί θὰ εἶναι ἡ φυλακὴ τῶν φυλακῶν. Ἦτο *Στενὴ* λοιπὸν τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Ὕψος μόλις δύο μέτρων καὶ περίπου τριῶν μέτρων πλάτος καὶ μῆκος. Ἀντὶ παραθύρων μία καὶ μόνη ὀπὴ βλέπουσα πρὸς αὐλὴν στενὴν παρακειμένης οἰκίας. Φωτίζεται λοιπὸν κυρίως διὰ τῆς θύρας — ὅταν ἡ θερμοκρασία τὸ ἐπιτρέπει. Κεῖται ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν ἀποπάτων τοῦ σχολείου — εἰς ἀπόστασιν δύο περίπου μέτρων ἀπ' αὐτῶν. Ὅταν διερχόμενος τὴν αὐλὴν καὶ τοὺς ἀποπάτους, εἰσέρχεσθε διὰ τῶν δύο λιθίνων βαθμίδων εἰς τὸν κλωβὸν αὐτόν, τὸν ζεστὸν ἀπὸ τὰς ἀναπνοάς, τὸν ἐν ἀεννάῳ ἡμίφωτι κολυμβῶντα, καὶ συναντᾶσθε μὲ **ὀγδῶντα** — ναί, ὀγδῶντα — ψυχὰς νεανίσκων, ῥύρδην μίγδην καθημένων, ἄλλων ἐπὶ θρανίων, ἄλλων ἐπὶ σανίδων, ἄλλων ἐπὶ κιβωτίων, πλείστων ὀρθίων καί τινος γονυπετοῦς τιμωρουμένου, καὶ εἰς τὴν γωνίαν συγκρούεσθε — αὐτὴ εἶναι ἡ λέξις καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα — μὲ γέροντά τινα φασματώδη, μιξογένειον, σκοῦρον φέροντα μεταξοκέντητον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ῥάβδον ὀζοκόσμητον ἀνὰ χεῖρας, ἀεννάως ἀποχρεμπτόμενον καὶ πίνοντα καὶ βήχοντα καὶ διδάσκοντα καὶ συμβουλεύοντα καὶ ἐπιπλήττοντα, καὶ περιάγετε τὸ ἀπεγνωσμένον βλέμμα σας ἀπὸ τοῦ ξεγδαρμένου μουσαμᾶ τοῦ καλύπτοντος τὴν γύμνωσιν τῆς διδασκαλικῆς ἕδρας εἰς τὰς ἀσθενικὰς μορφὰς τῶν παιδίων, μὲ τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν στρεφομένους δίκην παραφρόνων, καὶ τὰς πανινας ἐκείνας ὄψεις αἵτινες μοὶ ὑπενθύμισαν τὰ χλωρωτικὰ πρόσωπα τῶν ταλαιπώρων ἐργατίδων εἴς τινας εὐρωπαϊκὰς πόλεις, καταλαμβάνεσθε ὑπὸ ζάλης καὶ λησμονεῖσθε καὶ ταράττεσθε καὶ νομίζετε ὅτι εὑρίσκεσθε εἰς αἴθουσαν νοσοκομείου, ἐκλαμβάνοντες τὸν διδάσκαλον ὡς παράφρονα ἐπιστάτην, ζητοῦντα νὰ διδάξῃ τοὺς ἀσθενεῖς γραμματικήν. Αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη τάξις τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς **τῶν Ἀθηνῶν** ὑπὸ ἕνα τῶν καλλιτέρων καὶ ἀργαιοτέρων διδασκάλων, τὸν κύριον Γιαννόπουλον.

* *
*

Ὦ παιδιά μου ! ἐὰν ἡ φύσις ἐπέκλωσεν μακράν τὴν τολύπην τοῦ βίου σας, ἐὰν εἶναι μέχρι στεφάνης δι' ἐλαίου πεπληρωμένη ἡ λυχνία τῶν ἡμερῶν σας, ῥίψατε τότε τὰς μολυβδίδας καὶ τοὺς κονδυλοφόρους καὶ τὰ μελανοδοχεῖά σας, λάβετε ἀξίνην ἢ πέλεκυν, καὶ σκάπτετε, σκάπτετε τὴν ἀρτοδότειραν γῆν !

Καλιβάν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ὑγεία τοῦ κ. Κουμουνδούρου βαίνει ὁλονὲν ἐπὶ τὰ βελτίω. Ἐξῆλθε πλέον παντὸς κινδύνου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναρρώσεως. Ὁ στόμαχός του δέχεται τώρα καὶ ξηρὰν τροφήν. Τρώγει μπιφτέκι καὶ μπριζόλαν καὶ πίνει οἶνον γενναῖον καὶ κονιὰκ γενναιότερον ἀκόμη.

Ὁ κόσμος καθησύχασε ἐπὶ τῇ βεβαιότητι ὅτι ὁ γέρων δὲν διατρέχει πλέον κίνδυλον, οἱ δὲ οἰκεῖοι πέρνουσι τονωτικὰ καὶ διὰ τοῦ ὕπνου προσπαθοῦν νὰ ἐπανακτήσωσι τὰς ἀπωλεσθείσας σωματικάς των δυνάμεις.

Πολλὰ λέγονται ὅτι θὰ λάβωσι χώραν φαιδρὰ μετὰ τὴν ἐντελῆ ἀποκατάστασιν τοῦ κ. Κουμουνδούρου. Ἐν πρώτοις, θὰ δοθῇ συμπόσιον ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ἐλευθερίας· θὰ γίνωσι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις, θὰ παίζῃ ἡ μουσικὴ τὸν ὕμνον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γέροντος ἀπὸ τῆς ποδάγρας αὐτοῦ, θὰ σουβλισθῶσιν ἀρνία, θὰ *τσακίσῃ* τὸ κοκορέτσι ὅλην τὴν πλατεῖαν. Ὁ ἀσθενὴς κατὰ τὸ στάδιον αὐτὸ τῆς ἀναρρώσεώς του ἀνακτᾷ βαθμηδὸν καὶ τὴν φαιδρότητα αὐτοῦ· τὴν νύκτα τῆς χθὲς ἐξύπνησε καὶ ἐζήτησε τὴν ὥραν — ὕστερα ἀπὸ μία δύω ὥραις θὰ ἐξημερώσῃ τοῦ εἶπεν ἡ νοσοκόμος του, ἐνῷ δὲν ἦτο ἀκόμη μεσονύκτιον, διὰ νὰ τὸν καθησυχάσῃ.

— Τότε κάθησαι καὶ σὺ νὰ μοῦ κάμῃς συντροφιὰ ἀφοῦ θέλει τόσο λίγο νὰ ξημερώσῃ !

Ἄλλος τις πάλιν τοῦ ἔδιδε προχθὲς τὸ φάρμακον ἐντὸς τοῦ ποτηρίου· ὁ Κουμουνδούρος μειδιῶν τὸν ἐπερέχυσε δι' αὐτοῦ λέγων.

— Πάρε σὺ αὐτό· ἐγὼ προτιμῶ λίγο ζουμί !

Ὅταν πάλιν ἡ κυρία του ἀπόξω ἀπόξω τὴν ἐπομένην τῆς καλλιτερεύσεώς του τοῦ εἶπεν.

— Ξέρεις Ἀλέξανδρε, ὁ Σπῦρος φοβοῦμαι μὴ ξεκινήσῃ καὶ ἔλθῃ ἐδῶ, τὸ κακὸ μένο τὸ παιδὶ τὸ ξετρελλάναμε.

— Αὐτὸ θὰ εἶναι ἡ μεγαλειτέρα του τρέλλα, τὴν διέκοψε μειδιῶν πάντοτε.

Μόλα αὐτὰ ἡ ὑγεία τοῦ ἀσθενοῦς θὰ βραδύνῃ νὰ ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς, ἂν καὶ αὐτὸς τὴν καταδιώκει, ὡς ἀποσπασματάρχης τὸν ἀποδράσαντα κληρονόμον του, καὶ ζητεῖ

ἀπὸ τῆς κλίνης νὰ προβιβασθῇ ὁριστικῶς εἰς τὴν πολυθρόνα, καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν συνήθη αἴθουσαν τῶν φίλων του, καὶ ἀπὸ τῆς αἰθούσης αὐτῆς εἰς τὴν Βουλήν!!

Μεταξὺ τῶν ἐπιβλαβεστέρων τροφῶν λογίζονται καὶ οἱ βούβαλοι. Ἐν καιρῷ μάλιστα ἐπιδημιῶν εἶναι ἐπικινδυνωδέστατοι. Οἱ ἀστυνομικοὶ ἰατροὶ ἄλλοτε ἀπηγόρευσαν τὴν χρῆσιν βουβάλων ἐν τῇ ἀγορᾷ. Τώρα δυστυχῶς κυκλοφοροῦσιν ἀνενόχλητοι. Εἶναι καὶ ἓν ἄλλο. Ἐνίοτε δίδονται καὶ ἀντὶ βοείου κρέατος καὶ ἡ κερδοσκοπία μεταβάλλεται εἰς αἰσχροκέρδειαν. Ἀλλὰ τὸ φοβερώτερον εἶναι ὅτι δυνατὸν νὰ βλάψουν καὶ νὰ γεννήσουν ἐπιδημίαν. Ἀποτεινόμεθα πρὸς τὴν ἀστυνομίαν, τὸ ἰατροσυνέδριον καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ὑγείας Ἐπιτροπήν.

Πάλιν πρόκειται ὅλαι αἱ ὑγρανθεῖσαι σπονδυλικαὶ στῆλαι νὰ κατέλθωσιν εἰς διαγωνισμὸν βιβλίων διδακτικῶν, ὡς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Καραγκιόζη διαγωνίζονται τὰ νευρόσπασται. Διαγωνισμοὶ διὰ *Κατηχήσεις*! Δι' *Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης*!! Δι' *Ἱστορίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης*!!! Δι' *Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν*!!!! Καὶ διὰ *Λειτουργικὴν Ἐπίτομον*!!!!!

Ὕστερα ἀπὸ τόσας Κατηχήσεις, Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Λειτουργικάς, πάλιν γίνονται διαγωνισμοὶ ποῖος θὰ τὰ γράψῃ αὐτὰ τὰ πράγματα καλλίτερα!

Ποιὸς θὰ γράψῃ δηλαδὴ καλλιτεχνικώτερα τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος ἢ τὰς Ἑπτὰ οἰκουμενικὰς Συνόδους!

Καὶ τί χρειάζονται ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα εἰς τὰ Γυμνάσια!

Δὲν φθάνει ἄρά γε ἕνα Πάτερ Ἡμῶν; Ἡ λακωνικὴ αὕτη προσευχὴ ἄρκει εἰς τὸν Χριστόν, δὲν εἶναι ἀρκετὴ διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν Δομβάρδου;

Ἂς ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ τί γίνεται ἐν τοῖς Γυμνασίοις ὅταν παραδίδωνται τὰ Ἱερὰ λεγόμενα μαθήματα, ὡσανεὶ τὰ ἄλλα ἦσαν ἀνίερα!

Στραγαλάκια, πυροφάνια, ἔβγα ἔξω, δὲν βγένω, κύριε καθηγητά, συρίγματα, βοή, κακό.

Δὲν ἦτο καλλίτερα νὰ λείψουν μαζὶ μὲ ὅλα αὐτὰ καὶ ὁ Παπαδόπουλος καὶ ὁ Σούγγρας καὶ ὁ Μοσχάκης καὶ ὁ Δεπάστας;

Ὁ κ. Γεώργιος Δροσίνης ἐκδίδει μετά τινας ἡμέρας τὰς **Ἀγροτικὰς Ἐπιστολάς** του, τὸν φετινόν του φόρον πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῶν τρυφερῶν καὶ χαριέντων καλλιτεχνημάτων, μετὰ τὰ προπερισυνὰ λεπτολογήματα τῶν *Ἰστῶν Ἀράχνης* καὶ τοὺς εὐμόρφους *Σταλακτίτας* τοῦ πέρισυ. Ἐν αὐταῖς συμπλέκονται φιλοκάλως αἱ περιγραφαὶ τῶν ἀφελεστέρων ἐθίμων πρὸς τὰς παραστάσεις τῶν συγκινητικωτέρων ἐπεισοδίων ἀγροτικῆς ζῆς, αἱ ζωηραὶ πεζογραφίαι πρὸς τὰ μελῳδικὰ στιχουργήματα, τῶν ὁποίων στεφάνωμα εἶναι ὁ *ἄπιστος*, δραματικώτατον εἰδύλλιον εἰς ὡραίους ἐνδεκασυλλάβους. Ἐν διηγηματίῳ ἐκ τῶν ἀβροτέρων μεταξὺ αὐτῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον *Παρὰ τὸν γέακα*, δημοσιεύει προσεχῶς τὸ **Μὴ Χάνεσαι.**

Δὲν ἦτο χθὲς ἑορτὴ Ἁγίου, ἀλλὰ Λουκουμάδων. Ὅλη ἡ πόλις ἐμύριζε λουκουμάδες. Εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς ἔβλεπες λουκουμαδοφόρους παῖδας, κρατοῦντας μετ' εὐλαβείας κολοσσαίας πιατέλας, ἄλλας ἀποκεκαλυμμένας, ἄλλας ὑπὸ λευκοτάτην ἀγομένας ἐθώνην. Τὰ Λουκουμαδζίδικα ἔσκαναν ἀπὸ μουστερίδες. Ὁ πλάττων τὴν ζύμην δὲν ἐπρόφθανε νὰ τοὺς ἑτοιμάζῃ καὶ ὁ κόπτων αὐτὴν κατὰ βώλους καὶ ῥίπτων αὐτοὺς εἰς τὸ ζέον ἔλαιον ἠναγκάζετο νὰ τοὺς βγάζῃ ὠμούς. Αἰ ρωναί: ζεστοί! ζεστοί! ἀνεμόδερναν τὴν ἀτμοσφαίραν. Οἰκία δὲν ἔμεινε χωρὶς λουκουμάδες. Οὔτε φοιτητής. Οὔτε ὑπερέτης. Οὔτε ὑπηρέτρια. Αἱ δεσποινίδες ἐνασμενίζονται πολὺ νὰ καταβιβάζουν τὸ ἄβρὸν αὐτὸ καὶ ὡς τὰ χείλη των ἐνίοτε ῥοδόχρουν ζυμαρικόν. Οἱ πρεσβῦται καὶ αἱ πρεσβῦτιδες τρελλαίνονται. Οἱ δὲ φοιτηταὶ δὲν μποροῦν νὰ κάμουν χωρὶς λουκουμάδες. Τὸ τουρκικὸν αὐτὸ πρόγευμα ἐγένετο πάγκοινον ἐν Ἀθήναις. Ὄχι ὅμως καὶ τέλειον. Πρῶτον ὅτι ἐδῶ ἡ μάζα εἶναι πολὺ πυκνή· ἐνῷ ὁ κατ' ἐξοχὴν λουκουμᾶς πρέπει νὰ εἶναι χασματώδης. Δεύτερον ὅτι λείπει *ἓν εἶδος*, τὸ ἐπιλεγόμενον *Λουκουμάδες τοῦ Σεραγίου*. Αὐτοὶ εἶναι πολὺ μικρότεροι καὶ βράζουν ὄχι μόνον ἐντὸς τοῦ ἐλαίου, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς διαλελυμένης σακχάρεως, ἠδύναντο δὲ νὰ ὀνομασθοῦν ἐδῶ Λουκουμάδες ζαχαροπήκτοι. Δυστυχῶς ἐν Ἀθήναις αὐτὴ ἡ δημώδης τρόπον τινὰ ζαχαροπλαστική, ἢ ἂν θέλετε ἡ ἐξευγενισμένη ἀρτοποιία, διότι καὶ ὁ *Λουκουμᾶς* καὶ ἡ *Μπογάτσα* καὶ τὰ *μπουρέκια* εἶναι κλάδος τῆς ἀρτοποιίας, εὑρίσκεται εἰς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς χονδροειδίας καὶ κάμνει φοβερὸν πόλεμον τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐπεψίας. Μόνον τὸ *Σολωνεῖον* ἔκαμεν τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν πρόοδον εἰσαγαγὼν τῆς ζεσταῖς *σφολιάταις*. Ἠδύνατο ἴσως νὰ προβῇ καὶ εἰς ἄλλας ποικιλίας, καὶ νὰ εἰσαγάγῃ εἰ δυνατὸν τὰ **petits-pâtés**. Κηρυσσόμεθα πολὺ ὑπὲρ τῆς τοιούτου εἴδους ζαχαροπλαστικῆς, διότι εἶνε καὶ ὑγιεστέρα καὶ θερμουργοτέρα καὶ ποιητικωτέρα. Συνεισάγονται οὕτω καὶ προγεύματα ποιητικώτερα καὶ πρωϊναί τινες **parties**, καὶ διαποικίλλεται αὐτὴ ἡ ἀγρία θρεπτικὴ μονοτονία τοῦ Ῥωμηοῦ. Ἐν Λονδίνῳ τὰ τοιούτου εἴδους ζαχοροπλαστεῖα εἶνε ἀληθεῖς ἑωθινοὶ παράδεισοι. Ἐπὶ τέλους καλὸν ἦτο νὰ μὴ ἐγεννώμεθα, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγεννήθημεν, καλὸν εἶνε νὰ καλοπερνῶμεν.

Ὁ *Μάκμπεθ* καὶ δευτέραν φορὰν παρασταθεὶς τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου προσείλκυσε καὶ πάλιν κόσμον.

Εὐτυχῶς ἤρχισαν καὶ Κυρίαι νὰ προσέρχωνται.

Θεωρεῖα χωρὶς γυναικῶν εἶναι ὡς μεγάλα γιγαντώδη χρυσᾶ πλαίσια χωρὶς καμμίαν εἰκόνα.

Παράδειγμα αἱ δύο μεγάλαι κορνίζαι εἰς τὴν ὡραίαν αἴθουσαν τοῦ *Ξενοδοχείου τοῦ Φαλήρου*.

Τὸ Σάββατον τὸ γωνιαῖον θεωρειον ἦτο κατάφωτον ἀπὸ τὰ παρθενικώτερα τοῦ Ἀπριλίου ῥόδα.

Ἄλλο πάλιν ἐπίσης γωνιαῖον ἐπληροῦτο ἀπὸ Ἱσπανίαν.

Καὶ δύο ἀνδαλούσιοι ὀφθαλμοὶ ἔστιλβον εἰς ἄλλο.

Καὶ τὰ λοιπά.

Ἡ παράστασις πῆγε καὶ πολὺ καλὰ καὶ πολὺ καπά.

Ἀρχίζομεν νὰ συμμεριζώμεθα τὴν γνώμην τοῦ κ. Στεφάνου Ξένου ὅτι ἡ ἐποχή μας δὲν εἶναι διὰ δράματα τοῦ Σαίξπηρ.

Καὶ μάλιστα διὰ τὸν *Μάκμπεθ*· ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Λεκατσᾶς βεβαίως δὲν εἶναι διὰ τοῦ *Μάκμπεθ*, μεθ' ὅλας τὰς περιοδικὰς ἐπιτυχίας του.

Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ εἰσαγάγῃ τὸ οἰκογενειακὸν δράμα, τὴν γαλλικὴν λεγομένην **Comédie.**

Καὶ κυρίως τίποτε νέον.

Ὁ Θεὸς τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν ὁ Βίσμαρκ! Καθυπέβαλλε δύο προϋπολογισμοὺς μαζὶ καὶ ἐνόει νὰ τοὺς ψηφίσουν καὶ τοὺς δύο. Ἂν καὶ Βίσμαρκ, ἐν τούτοις *δὲν τὸ ἔφαγε*, διότι τὸ Κοινοβούλιον κατεξάνεστη;

Ἐν Νεαπόλει συνεστήθη πρὸ μιᾶς περίπου ἑβδομάδος ὑπὸ Συλλόγου τινος *Σχολὴ τῶν Ξένων γλωσσῶν*. Αἱ διδαχθησόμεναι γλῶσσαι εἶναι ἡ γαλλική, ἡ ἀγγλική, ἡ γερμανική, ἡ ἱσπανική, ἡ ῥωσσική, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ ῥουμουνική. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἱστορία σου εἶναι χωρὶς κεφαλὴν καὶ πόδας.

— Χωρὶς κύρια καὶ γεωγραφικὰ ὀνόματα.

— Ἀπίθανος.

— Ἀναλήθης.

— Φρικώδης.

— Διὰ νὰ ἐννοήσητε, ἔπρεπεν, εὐδοκίᾳ διαβόλου, νὰ ἀνελάμβανε στιγμιαίως πνοὴν καὶ φωνὴν ὁ νεκρὸς οὗτος. Ἤθελε σᾶς διηγηθῇ τὰ ἐπίλοιπα.

Καὶ ὁ Σανοῦτος ἐγέλα ἀπαίσιον γέλωτα. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἔπειθε τοὺς ἀκροατὰς νὰ τὸν μιμηθῶσι. Προσεπάθει νὰ μεταδώσῃ τὴν εὐθυμίαν του εἰς πάντας, ἀλλὰ μόνον τὴν κεφαλήν του ἐτάραττε καὶ τὸ σῶμά του οἰστρηλάτει. Ἦτο δὲ ὅλως ἀπαίσιον καὶ ἀντιπαθὲς θέαμα, ὅπερ θὰ ἐπροτίμων νὰ μὴ εἶχον διηγηθῇ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ διηγήματος τούτου. Δυστυχῶς τὰ χρονικὰ τὸ ἀναφέρουσιν ὡς ἱστορικόν, καὶ ἐκ τῆς Βενετικῆς πινακοθήκης τοῦ Π'. αἰῶνος ἐπόμενον ἦτο νὰ μὴ ἀπῇ ἡ εἰκὼν αὕτη.

— Δὲν εἶναι, νομίζω, καιρὸς νὰ χορεύσωμεν, κυρίαι μου! ἔκραξεν ἐγερθεὶς ὁ Σανοῦτος. Φιλτάτη μοι Ὀλυμπία, δέχεσθε τὸν βραχίονά μου;

Καὶ προσέφερεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τὴν χεῖρά του. Ἀλλ' αὕτη ἔκαμε κίνημα ἐσχάτης ἀποστροφῆς καὶ τὸν ἀπώθησεν.

— Δὲν μὲ ἀγαπᾷς, φίλη μου;

Ἀλλ' ἡ χεὶρ τῆς Ὀλυμπίας εἶχεν ἐγγίσει τὸ στῆθος τοῦ

ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 384)

Εἰς μάτην ὁ Κουϊρίνης ἐζήτει νὰ τὸν ἀποσπάσῃ. Ὁ Αὔγουστος ἔγρυζεν, ἔτριζε τοὺς ὀδόντας, ὐλάκτει, ἠπείλει, ἐκτύπα μὲ τοὺς πόδας τὸ ἔδαφος καὶ ὠλόλυζεν· ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ἀπομακρυνθῇ. Εἴλκυσε τὸ σῶμα μὲ τοὺς ὀδόντας καὶ ἐζήτει νὰ λάβῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

— Ἄφησέ τον, Κουϊρίνη, εἶπεν ὁ Σανοῦτος· ὁ Αὔγουστος ἔχει δίκαιον.

— Πλειότερον ἀπὸ ὅλους μας, νομίζω, εἶπεν ὁ Κουϊρίνης.

— Ἀλλ' εἶναι ἐλεεινὸν θέαμα! ἔκραξεν ἡ Πρόνοια.

— Φρικῶδες! εἶπεν ἡ Ἑστία.

— Βλέπω, σιχαίνεσθε, κυρίαι μου, εἶπεν ὁ Σανοῦτος· Αὔγουστε, φίλε μου Αὔγουστε, ἄφησέ το αὐτὸ ἐδῶ καὶ ὕπαγε νὰ παίξῃς.

Ὁ κύων δὲν ὑπήκουσε.

— Μαῦρε, εἶπεν ὁ Σανοῦτος, *δίωξέ* τον ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ Μαῦρος ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ ὠτὸς τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν ἔρριψεν ὀλολύζοντα ἐκτὸς τῆς αἰθούσης. Ἔκλεισε τὴν θύραν. Ἀλλ' ὁ Αὔγουστος ἠκούετο ἐπὶ πολὺ ξύων μὲ τοὺς ὄνυχας τὰ θυρώματα καὶ ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ διὰ ῥήξεως. Ὑλάκτει δὲ ἀνυπομόνως.

— Ἀλλὰ τέλος, τί εἶναι τὸ πτῶμα αὐτό; εἶπεν ὁ Κουϊρίνης. Θὰ μᾶς εἴπῃς, κόμη;

— Θὰ σᾶς εἴπω, Κουϊρίνη. Ἀλλὰ καθίσατε, παρακαλῶ ἥσυχοι, καὶ μὴ ἀνυπομονεῖτε.

Καὶ ὁ Σανοῦτος ἐκάθισεν ἀναπαυτικῶς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

— Καθίσατε, κυρίαι, εἶπε, καὶ μὴ τρομάζετε. Δὲν εἶναι τίποτε. Θὰ γελάσητε, μὰ τὸν Θεόν, μὲ αὐτὴν τὴν ἱστορίαν.

Καὶ ὡς ἵνα κυρώσῃ τὰς λέξεις ταύτας ἐκάγχασε βεβιασμένον καὶ πένθιμον γέλωτα.

— Δὲν ἀγαπᾶτε, κυρίαι, τὰς ἀντιθέσεις; ἐπανέλαβεν, ἰδού ὅ,τι ἠδυνάμην, σᾶς προσέφερα ταύτην τὴν ἑσπέραν· γεῦμα, οἴνους, ἄσματα, μουσικήν, παιδιάς, θωπείας, ἓν πτῶμα καὶ μίαν ἱστορίαν. Τί ἄλλο ἐπιθυμεῖτε;

— Ἐτρελλάθη προφανῶς, εἶπεν ὁ Κουϊρίνης.

— Τοὐναντίον, σωφρονεῖ, εἶπεν ὁ Γίζης.

— Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ! ἔκραξεν ἡ Ὀλυμπία, τολμήσασα νὰ λάβῃ τὸν λόγον· ἂν θέλετε νὰ μᾶς διηγηθῆτε ἱστορίαν, διατάξατε νὰ σηκώσουν ἀπ' ἐδῶ αὐτὸ τὸ φρικῶδες πρᾶγμα.

— Ὄχι, κυρία, εἶπεν ὁ Σανοῦτος· τὸ πτῶμα μοὶ ἀρέσκει νὰ εἶναι ἐδῶ.

— Ἂς μεταβῶμεν τότε εἰς ἄλλην αἴθουσαν.

— Διατί ν' ἀφήσωμεν τὴν τράπεζάν μας καὶ τοὺς οἴνους μας;

— Λέγε τέλος, κόμη, εἶπεν ὁ Κουϊρίνης· διηγήσου τὴν ἱστορίαν σου.

— Εἶναι εὔκολον, φίλε Κουϊρίνη· ἰδού. Πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν, ἂν ἐνθυμοῦμαι, εἶχον ἀπαγάγει τὴν σύζυγον τοῦ πτώματος τούτου.

— Ἄ, ἄ! ἀνέκραξαν συγχρόνως διάφοροι φωναί.

— Καὶ μήπως ἦτο θαυμαστὸν πρᾶγμα αὐτό, κυρίαι μου; Τί διάβολον! νὰ μὴ δύναταί τις εἰς ὅλον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος νὰ ψαρεύσῃ μίαν Ἑλληνίδα.

— Ἄ, ἦτον Ἕλληνίς;

— Ναί· καὶ τὸ πτῶμα τοῦτο, ὁ σύζυγός της, μὲ εἶχε φιλοξενήσει εἰς τὴν οἰκίαν του.

— Φρίκη!

— Δεινόν!

— Ἀνήκουστον!

— Δυνατόν.

— Ἀπίστευτον.

— Λοιπόν, ὡς βλέπετε, ἐπανέλαβεν ἐν τῇ μέθῃ του ὁ Σανοῦτος, χωρὶς νὰ ἀποθῇ ἐκ τῶν ἐπιφωνημάτων τῶν συνδαιτυμόνων του· τῷ ἀποδίδω σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν μου τὴν φιλοξενίαν. Αὐτὸ εἶναι ὅλον καὶ ὅλον.

— Ἀλλὰ δὲν ἐννοήσαμεν τίποτε.

— Ἀλλ' ἡ ἱστορία σου εἶναι χωρὶς κεφαλὴν καὶ πόδας.

— Χωρὶς κύρια καὶ γεωγραφικὰ ὀνόματα.

— Ἀπίθανος.

— Ἀναλήθης.

— Φρικώδης.

— Διὰ νὰ ἐννοήσητε, ἔπρεπεν, εὐδοκίᾳ διαβόλου, νὰ ἀνελάμβανε στιγμιαίως πνοὴν καὶ φωνὴν ὁ νεκρὸς οὗτος. Ἤθελε σᾶς διηγηθῇ τὰ ἐπίλοιπα.

Καὶ ὁ Σανοῦτος ἐγέλα ἀπαίσιον γέλωτα. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἔπειθε τοὺς ἀκροατὰς νὰ τὸν μιμηθῶσι. Προσεπάθει νὰ μεταδώσῃ τὴν εὐθυμίαν του εἰς πάντας, ἀλλὰ μόνον τὴν κεφαλήν του ἐτάραττε καὶ τὸ σῶμά του οἰστρηλάτει. Ἦτο δὲ ὅλως ἀπαίσιον καὶ ἀντιπαθὲς θέαμα, ὅπερ θὰ ἐπροτίμων νὰ μὴ εἶχον διηγηθῇ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ διηγήματος τούτου. Δυστυχῶς τὰ χρονικὰ τὸ ἀναφέρουσιν ὡς ἱστορικόν, καὶ ἐκ τῆς Βενετικῆς πινακοθήκης τοῦ Π'. αἰῶνος ἐπόμενον ἦτο νὰ μὴ ἀπῇ ἡ εἰκὼν αὕτη.

— Δὲν εἶναι, νομίζω, καιρὸς νὰ χορεύσωμεν, κυρίαι μου! ἔκραξεν ἐγερθεὶς ὁ Σανοῦτος. Φιλτάτη μοι Ὀλυμπία, δέχεσθε τὸν βραχίονά μου;

Καὶ προσέφερεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τὴν χεῖρά του. Ἀλλ' αὕτη ἔκαμε κίνημα ἐσχάτης ἀποστροφῆς καὶ τὸν ἀπώθησεν.

— Δὲν μὲ ἀγαπᾷς, φίλη μου;

Ἀλλ' ἡ χεὶρ τῆς Ὀλυμπίας εἶχεν ἐγγίσει τὸ στῆθος τοῦ

ται ὅτι πρόκειται περὶ τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς καὶ ὅτι τοιαύτη Σχολὴ θὰ ἦτο πολὺ ἀναγκαία καὶ ἐν *Ἀθήναις*.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ νέου δράματος τοῦ Σαρδοῦ *Φαιδώρα* εἶναι ἁπλουστάτη.

Ἡ Φαιδώρα αὐτὴ εἶναι Ῥωσσίς, τῆς ὁποίας ὁ μνηστὴρ ἐδολοφονήθη ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐπὶ τὰ ἴχνη δὲ τοῦ δολοφόνου εὑρίσκεται ἡ Φαιδώρα, ὁλεγομένη νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ μνηστῆρός της.

Αἴφνης ἐν τῇ ἀναζητήσει αὐτῇ ἐρωτεύεται ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον θέλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην ὡς τὸν αἴτιον τοῦ φόνου· μανθάνει ὅμως ὅτι ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἐγκλήματός του ἦτο δικαία καὶ ὅτι ζήτημα τιμῆς προεκάλεσε τὸν φόνον.

Δυστυχῶς πρὶν κάμῃ τὴν τελευταίαν ἀνεκάλυψιν, ἥτις ἐδικαιολόγησε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της τὸν φονέα καὶ ἐρασθεῖσαν τῆς Λῶρις Ἰπανώφ, εἶχε καταγγείλει αὐτὸν καὶ τοὺς φίλους του εἰς τὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν ὡς μηδενιστὰς διὰ νὰ τοὺς ἐκδικηθῇ.

Ὁ Ἰπανὼφ μανθάνων τοῦτο καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδροῦ μίσους πρὸς τὴν Φαιδῶραν, αὐτὴ δὲ ἵνα διαφύγῃ τὰς συνεπείας τοῦ μίσους δηλητηριάζεται καὶ ἀποθνήσκει.

Ἡ κριτικὴ δὲν φρονεῖ μεγάλα πράγματα περὶ τῆς *Φαιδώρας* ὡς δράματος· ἀλλ' οἱ Παρίσιοι τὴν ὕψωσαν εἰς τοὺς οὐρανούς, διότι τὸ πρόσωπον τῆς ἡρωΐδος ὑποκρίνεται ἡ Σάρα Βερνὰρ-Δαμαλᾶ.

Καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς παγκοσμίου αὐτῆς φήμης ἠθοποιοῦ νὰ μὴ γνωρίζομεν τίποτε εἰμή.... γάντια Σάρα-Βερνάρ!!

ΦΡΟΥ-ΦΡΟΥ

Συνιστᾶται λέγει *Ἑταιρία ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων* ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Μητσοπούλου.

Ὁ πενθερὸς ἐκδίδει τίτλους ἑταιριῶν τῶν ὁποίων εἶναι ἱδρυταὶ οἱ Σύμβουλοι.

Ὁ δὲ γαμβρὸς θὰ τοὺς δέχεται ὡς ἐνέχυρον.

Θὰ γεννηθῇ πιστεύομεν καὶ κάνεις ἐγγονὸς ὅστις ἀναπολῶν προπατορικὰ ἁμαρτήματα θὰ τὰ ἀγοράζῃ *μὲ τὴν ὀκᾶ*.

Ἔβλεπέ τις εἰς τὸν Διαγωνισμὸν πρὸς σύνταξιν διδακτικῶν βιβλίων *μέσης καὶ κατωτέρας* καὶ ἐκλογὴν ἐκ τῶν τοῦ Ἡροδότου *ἐξηττικισμένην*, κ' ἐσκέφθη ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ διαγωνισμὸς καὶ «ἐκλογὴ ἐκ τῶν τοῦ Ὁμήρου *παλιγγενεσιωμένη*», εἰς γλῶσσαν δηλαδὴ τοῦ δημοφιλοῦς «Παλιγγενεσίου».

Ὁ κ. Λομβάρδος διὰ τοῦ προγράμματος ὁ ἐξέδωκε συνιστᾷ εἰς τοὺς διαγωνισθησομένους νὰ εἶναι «*ἐμπλέοι μανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν παίδων*».

Αὐτὴ ἡ σύστασις μᾶς φαίνεται ὀλίγον ἐπικίνδυνος.

Διότι ὁ μανικὸς αὐτὸς ἐνθουσιασμὸς ἅμα ἀνάψῃ ὕστερα εὔκολα δὲν σβύνει.

Τί λέγετε κύριε Παυλίδη; Τί λέγετε κύριε Δεπάστα; Τί λέγετε ὅλοι οἱ διδάσκαλοι;

Ὁ γενναῖος κ. Α. Ρικάκης, ὁ τελευταῖος ἐπὶ Κουμουνδούρου ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, προετοιμάζεται ἅμα τῇ τελείᾳ ἀναρρώσει τοῦ Κουμουνδούρου νὰ παραθέσῃ τραπέζας

δημοτελεῖς εἰς τὴν Πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας διὰ τοὺς ἔσω καὶ ἔξω Ἕλληνας.

Μία δεσποινίς, ὡραία, ἀλλὰ ὀλίγον φιλάργυρος, ὡς αἱ πλεῖσται τῶν δεσποινίδων μας, ἀκούσασα τὴν εἴδησιν, ἀμέσως ἐξ ἐνστίκτου εἶπε.

— Νὰ τὸ ξεύρουμε νὰ μὴ μαγειρεύσουμε ἐκείνην τὴν ἡμέρα.

ΑΘΗΝΑΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

Ἡ κίνησις ἡ ὁποία γίνεται περὶ τὸ δειλινὸν ἑκάστης Κυριακῆς ἀνὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, τόσον πλουτικὴ ἐν τῇ ἀφορήτῳ μονοτονίᾳ της, μὲ ἠνάγκασε προχθὲς νὰ ἀπομακρυνθῶ *κατασκοτωμένος*, ἀναμασσῶν μεταξὺ τῶν χειλέων μου εἰς ὕφος κωμικοτραγικὸν τὴν φράσιν: *μ' ἔπιασεν ὁ κόσμος*! ὡς θὰ ἔλεγον ἐντὸς πλοίου *μ' ἔπιασεν ἡ θάλασσα*. Ἀλλὰ περίεργον! μετ' ὀλίγον ἡ κίνησις ἐκείνη, μικρὸν παραλάσσουσα, ἀπὸ τῆς πλατείας εἰσρέουσα εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου, ἀπὸ τὰ ἀλώνια μετατιθεμένη εἰς τὰ πεζοδρόμια, ἀπὸ ἀλωνίσματος μεταβαλλομένη εἰς παρέλασιν, ἀποβάλλει δι' ἐμὲ πᾶσαν ἐνόχλησιν, καθιστάμενη ἀπολαυστική. Τότε μ' ἀρέσει ν' ἀνακατώνωμαι μέσα εἰς τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, πρὸ τοῦ ὁποίου ὀλίγῳ πρὶν ἠσθανόμην ἀκάθεκτον διάθεσιν νὰ τείνω τὰς πυγμάς μου εἰς γρονθοκοπήματα· τότε συνωθοῦμαι νωχελὴς καὶ συνωθῶ καὶ ἀμερίμνως ὑφίσταμαι τὰς προστριβὰς καὶ τὰ πατήματα, δίχως νὰ φροντίζω νὰ στρέφω ἐμαυτὸν ὡς πηδάλιον δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ διὰ νὰ μὴ ναυαγήσω προσκόπτων κατὰ σκοπέλων, ἔστωσαν καὶ οἱ ἀβροσαρκώτεροι καὶ οἱ ἡδυπαθέστεροι. Τότε εἶμαι ὅλως τρυφερὰ σιωπή, ὁ πρὶν ἐξακοντίζων ἐκ τῶν χειλέων μου ἀδιάκοπα οὔφ, ὡς νέφη βαρέος *τουμπεκί*· τότε ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου μου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπλήρωσα, καὶ ἀπὸ τῆς μονογενοῦς δραχμῆς τῶν θυλακίων μου, ἡ ἐπαναστάτις μνήμη μου μεταπηδᾷ εἰς τοὺς τρυφερωτέρους στίχους ποιητῶν, τοὺς ὁποίους ἄλλοτε εἶχον ἀποστηθίσει, καὶ εἰς τὴν ἀποῦσαν ἀγαπημένην μου.

* *
*

Εἶναι ἀξιοθέκτος ἡ μακρὰ ἐκείνη ἄλυσσος ἡ ἀρχομένη ὑπὸ τοῦ καφενείου Γιαννοπούλου καὶ λήγουσα πρὸ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ἔνθα μερίζεται· ἂν τύχῃ νὰ συναντηθῶ μετ' ἐκείνης, χωρῶν κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, ἕκαστον ζεῦγος, ἕκαστος ὅμιλος παρερχόμενος, ἐκτιλύσσεται εἰς τὸ πνεῦμά μου ὡς κόκκος μοσχάτου κομβολογίου εἰς τὰς χεῖρας ρεμβάζοντος Ἀνατολίτου. Καὶ εἶμαι διατεθειμένος νὰ συγχωρήσω καὶ τὴν Ἀθηναϊκὴν ἐκείνην μούμμαν, ἥτις μόνον τὴν Κυριακὴν ἐπιδεικνύει πολύτιμον τὴν παρουσίαν της, καὶ τὸν πεντηκοντάδραχμον γραφῖσκον, ὅστις δὲν ἐννοεῖ νὰ μὴ 'πῇ τὸ τρυφερόν του λογάκι πρὸς πᾶν διαβαῖνον θηλυκόν, καὶ τὴν γελοίαν ἐπαρχιώτισσαν, κινητὴν *βιτρίνα* χρυσοπωλείου, καὶ τὸν πετεινομύαλον νέον, πληρώνοντα τὴν ἀπαράμιλλον κομψοπρέπειαν τῆς περιβολῆς του ἀντὶ διηνεκοῦς τυροφαγίας, καὶ τὴν ἀναιδῆ σεισοπυγίδα, ἀναιδῆ μορφήν, ἀλλὰ τόσον ἀντιπαθῆ καὶ βρωμερὰν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ ἀδεξίως ἐπερριμένου ψιμυθίου της. Πρὸς τοὺς ὀλίγῳ πρὶν τυράννους μου ἐν τῇ πλατείᾳ τρέφω εὐαγγελικωτάτας διαθέσεις, καὶ σκέπτομαι τότε ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πλήρεις συγκαταβάσεως πρὸς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἄλλων ἡμεῖς οἱ τόσῳ τυφλοὶ ἢ τόσον ἐπιεικεῖς πρὸς τὰς ἰδικάς μας.

*
* *

Σανούτου. Ἠσθάνθη οὗτος πόνον, ὠχρίασε, συνέσφιγξε τοὺς ὀδόντας καὶ ἀρῆκεν ὑπόκωφον κραυγήν. Ἐκλονίσθη, ὠλίσθησε καὶ ἔμελλε νὰ πέσῃ. Ὁ Κουϊρίνης τὸν ὑπεστήριξε.

— Τί ἔχεις; πάσχεις;

— Δὲν εἶναι τίποτε. Θὰ κατακλιθῶ· πονῶ· εἶναι ἐκ τῆς μέθης· ζαλίζομαι· ὦ πονῶ, πονῶ! εἶπε φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν χεῖρα. Αἰσθάνομαι φλόγα ἐδῶ. Μαῦρε, Μαῦρε, ποῦ εἶσαι; Ἀ κατηραμένε Μαῦρε, διατί νὰ φέρῃς ἐδῶ τὸ μορμολύκειον τοῦτο; Σὺ πταίεις! δὲν ἔχεις σπλάγχνα· εἶσαι ἄθεος!

Ἀκούσας τὴν διάλεκτον ταύτην ὁ Μαῦρος κατέλιπε τὴν θύραν, παρ' ἣν ἵστατο ὡς φρουρός, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸ ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ εἶχον ἐξαπλώσει τὸν κόμητα. Ἤνοιξε πλατέως τὸ στόμα, ἐκρέμασε τὰ ὦτα καὶ ἤκουε.

— Μαῦρε! εἶσαι ἄθεος! εἶσαι βδελυρός! ἐπανέλαβεν ὁ Σανοῦτος συστρεφόμενος ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του. Θὰ σὲ κρεμάσω, ἀνόητε! Διότι δὲν μοὶ ἀρέσκει τὸ παλούκωμα.

Ὁ Μαῦρος ἐξέπεμπε κίτρινα καὶ χολώδη βλέμματα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐζήτει νὰ φάγῃ τὰ χείλη του μὲ τοὺς ὀδόντας. Ἐραίνετο δὲ ἑτοιμαζόμενος νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Σανούτου.

Τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἀνήρ τις φέρων ἐπίχρυσον στολὴν καὶ ξίφος ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς θύρας, εἰσῆλθε καὶ ἐχαιρέτισε τὴν δμήγυριν.

— Κόμη Σανοῦτε, εἶπεν, ἔρχομαι ἐκ μέρους τῆς Α. Υ. τοῦ Δόγη ἵνα σᾶς φέρω τὴν διαταγὴν ταύτην.

Καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης φάκελλόν τινα ἐσφραγισμένον μὲ τὸν λέοντα τοῦ ἁγίου Μάρκου.

Στραφεὶς δὲ παρετήρησε τὸ ἐπὶ τοῦ δαπέδου κείμενον πτῶμα. Ἀλλ' οὔτε ἀπορίαν τινὰ ἐξέφρασε μὲ τὸ βλέμμα του, οὔτε εἶπέ τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Η ΝΟΣΟΚΟΜΟΣ.

Τὴν αὐτὴν νύκτα ἔν τινι πενιχρῷ οἰκίσκῳ ἐν Βενετίᾳ, κατέκειτο ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπος σφοδρῶς πυρέσσων. Γραῖά τις γυνὴ ἐκάθητο ἐπὶ ταπεινοῦ σκαμνίου παρὰ τὴν ἑστίαν, ὅπου ἔκαιεν ἀσθενὲς πῦρ, καὶ νυσταλέος λύχνος ὑπέφεγγε κρεμάμενος ὑπὲρ τὸν κεκρύφαλον αὐτῆς. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐφαίνετο μὴ προσέχουσα εἰς τοὺς παραλήρους τοῦ πυρέσσοντος, ἢ διότι ἦτο κωφή, ἢ διότι εἶχεν ἐξοικειωθῆ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην.

— Μίαν μόνην φοράν, μίαν μόνην, ἤθελα νὰ τὸν φονεύσω· παρελήρει ὁ ἀσθενής· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπρόλαβε καὶ μὲ ἐφόνευσε!

Καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανέλαβε μὲ βραχνὴν καὶ ἡμίπνικτον φωνήν!

— Μὲ ἐφόνευσε δίς! μίαν φορὰν εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἄλλην μίαν εἰς τὴν Βενετίαν.

— Βεβαίως, ἐψιθύριζε καθ' ἑαυτὴν ἡ γραῖα γυνή, ἥτις ἤκουεν, ὡς φαίνεται, τὰς λέξεις ταύτας, ἂν καὶ δὲν προσεῖχε. Βεβαίως, παράλογον φαίνεται ὅτι λέγει ὁ ἄρρωστος αὐτός. Ἀλλὰ ποῖος εἰξεύρει ἂν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν; Καὶ ἂν ἡ ἀλήθεια εἶναι πάντοτε παράλογος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὴν λέγουσι ποτὲ οἱ φρόνιμοι καὶ ἡλικιωμένοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ τὴν ὁμολογοῦσιν οἱ μεθυσμένοι, οἱ τρελοί, οἱ ἄρρωστοι καὶ τὰ μικρὰ παιδία.

Καὶ συνεδαύλισε τὸ πῦρ.

— Ἤθελα νὰ τοῦ ἐμπήξω τὴν μάχαιράν μου εἰς τὴν καρδίαν του, ἐπανέλαβε καὶ πάλιν ὁ πυρέσσων. Ἀλλ' ἐκεῖνος μοῦ ἐβύθισε τὸ γεταγάνι εἰς τὸ στῆθος, εἰς τὴν κεφαλήν, εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχήν. Μ' ἐφόνευσεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν Δύσιν, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν. Μ' ἐφόνευσεν εἰς τὸν νῦν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν μέλλοντα!

Καὶ ἐστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας.

— Ὤ, ὁ ἄνθρωπος! ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι τέρας ἔχον ὀκτὼ κεφαλὰς καὶ κέρατα δέκα! Ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη, ὀκτὼ μακρὰ ἔτη, τὸν ἐζήτουν ἀπὸ τῆς Βενετίας μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸν ἐζήτουν εἰς τὴν φωλεάν του καὶ εἰς τὴν τρώγλην του, εἰς τὴν μάνδραν του καὶ εἰς τὸ σραγεῖόν του! Ἀλλὰ δὲν τὸν εὗρον, δὲν τὸν εὗρον διὰ νὰ τὸν φονεύσω. Τὸν εὗρον, ἀλλὰ μ' ἐφόνευσε. Μ' ἐφόνευσε καὶ αἱ πληγαί του ἔσχισαν βαθέως τὸ στῆθός μου. Ἀχ, δὲν μοὶ πονεῖ τόσον ἡ μαχαιριά του, ὅσον μοὶ ἐπόνεσεν ἡ κατάρατος ἐκείνη προδοσία του. Μοὶ ἥρπασε τὸν θησαυρόν μου, τὴν τιμήν μου, τὴν εὐτυχίαν μου! Ἐπικατάρατος νὰ εἶναι ἡ νύξ, καθ' ἣν ἐπρόσφερα εἰς τὸν Βενετὸν τὴν φιλοξενίαν μου. Ἐπικατάρατος ἡ στέγη, ἥτις τὸν ἐστέγασεν, ἐπικατάρατος ἡ τράπεζα, εἰς ἣν ἐδείπνησεν, ἐπικατάρατος ἡ ἑστία, εἰς ἣν ἐθερμάνθη. Ποῦ θὰ τὸν ἐπανεύρω; πῶς θὰ τὸν ἐκδικηθῶ; Μὲ φεύγει ὡς σκιά, ὡς ὄνειρον, ὡς φάντασμα. Ἰδού, ἰδοὺ αὐτός. Ἦλθε πάλιν. Ἦλθε καὶ μὲ ἐμπαίζει. Γελᾷ μὲ τοὺς ὀδόντας του. Ἰδού, πάλιν φεύγει! Ἀλλὰ θὰ σὲ συλλάβω, Βενετέ!

Καὶ ἀναπηδήσας μὲ βίαιον καὶ σφοδρὸν κίνημα ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἔθηκε τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ διαπέδου καὶ ἔτεινε τὰς χεῖρας, ἵνα συλλάβῃ σκιάν τινα. Ἡ γραῖα γυνὴ ἐσταυροκοπήθη καὶ συνεστάλη εἰς τὴν γωνίαν της.

— Ἰησοῦ, Μαρία, βοήθησε. Ἅγιε Μάρκε, σῶσε. Πλάγιασε, ἄνθρωπε, εἰς τὴν κλίνην σου, καὶ δὲν εἶναι κανείς. Γραπτὸν μοῦ ἦτον καὶ τοῦτο!

Ἠγέρθη καὶ τὸν ὑπεστήριζεν ἵνα κατακλιθῇ. Ὁ παροξυσμὸς τοῦ πυρετοῦ παρῆλθε, καὶ ἐκτεθεὶς ὕπτιος ἐπὶ τῆς κλίνης ἀπεναρκώθη ὁ ἀσθενής.

Ἡ γυνὴ ἐπανελθοῦσα ἐκάθισε παρὰ τὴν ἑστίαν. Δὲν ἐφάνη φοβηθεῖσα ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλ' ἐγγόγγυζε διότι τὴν κατεδίκασεν ἡ τύχη της νὰ εἶναι νοσοκόμος καὶ δὲν τῇ ἐπέτρεψε νὰ ἔχῃ ἄλλο ἐπάγγελμα.

(ἀκολουθεῖ)

Καὶ τώρα πῶς νὰ ἐξηγήσω τὴν ἀπότομον μεταβολὴν τῶν ἐντυπώσεών μου ἀπὸ τῆς ἀνίας εἰς τὴν γλυκυθυμίαν, ἀπὸ τῆς πλήξεως εἰς τὴν εὐαρέσκειαν, ἀπὸ τῆς ἀγριότητος εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος εἰς τὰ πεζοδρόμια τῆς ὁδοῦ Σταδίου;

Ἀμηχανῶ. Ἴσως, ἂν ἤμην ποιητής, θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀπαντήσω, — ἀλλ' ὄχι πεζά, καθὼς τὰ γράφω τώρα, — ὅτι δύο μυστηριώδεις ἀφορμαὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνωτέρω περίεργον μεταρρύθμισιν.

Ἡ ὥρα καὶ ὁ χωρισμός.

* *
*

Ἐξηγοῦμαι: Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου παρέλασις τελεῖται ἀκριβῶς περὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἥλιος δύων χρυσώνει τὸν ὁρίζοντα μὲ τὰ μαγικώτερα χρώματα, καὶ τὰς καρδίας μὲ τὰς γλυκυτέρας συναισθήσεις· τότε τὸ ἀπαυδῆσαν πλῆθος, ὅπερ ἐπὶ δίωρον ἠκόνιζεν ὀφθαλμοὺς καὶ πόδας, ἐκτὸς τῶν ὤτων, μεθ' ὅλας τὰς ἀποπείρας τοῦ Σάϊλερ, ἀκούει ὦ τοῦ θαύματος! τὸν ὕμνον τῆς ἐλευθερίας, διὰ νὰ εἰσέλθῃ μὲ τοὺς πρώτους τόνους του. Βλέπετε, ἡ *ἐλευθερία* ὡρίσθη διὰ νὰ φυγαδεύῃ τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας. — Ἡ ὥρα ἐκείνη ἦναι πλήρης ἀρώματος· καὶ τὸ ἄρωμά της ἦναι ἡ ποίησις· ἐν τῇ κεφαλῇ ἀνακυκλοῦνται γοητευτικὰ σχέδια εὐδαιμονίας, ὡς ἐξ ἐρόδου τοτε ἀναβλύζοντα διὰ νὰ στειρεύσωσι μαζῆ μὲ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ τελευταίου χρυσοπορφύρου κροσσοῦ τῆς δύσεως· ἀναμνήσεις παρίστανται ἡδύταται τῶν ἀσημοτέρων συμβάντων τῆς ζωῆς· ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τοῦ κοινοτέρου ἐρωτολήπτου σχηματίζονται οἱ ἀριστοκρατικώτεροι τῶν ἐρώτων, ἀόριστοι, ἀλλὰ βαθύτατοι. Ὅ,τι ἐν ἄλλῃ ὥρᾳ μόλις ἐκίνει τὴν προσοχήν, ἤδη κινεῖ τοὺς παλμούς· ἡ καλλονὴ καθίσταται μέχρι δακρύων περιπόθητος, καὶ ἡ ἀσχημία, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ἑσπέρας, συμπαθής· γεννᾶται διάθεσις νὰ καταθέσωμεν ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς τσέπης μας εἰς χεῖρας τοῦ ζυθοπώλου ἢ τοῦ ξενοδόχου, συνευωχούμενοι μετὰ φίλου, καὶ ἔχομεν ὄρεξιν νὰ σφίξωμεν τὴν χεῖρα τοῦ ἐχθροῦ μας. Εἶναι ἡ ὥρα, καθ' ἣν «οἱανδήποτε στᾶσιν ἂν τηρῇ τὸ σῶμα, ἡ ψυχὴ διατελεῖ γονυκλινής». Ἐν τοιαύτῃ στάσει προσευχῆς καὶ μετανοίας, ἡ ψυχὴ καθαίρεται ἀπὸ παντὸς βορβόρου.

Λοιπὸν ἐννοεῖτε διατὶ λησμονῶ καὶ ἐγὼ ἐξαίφνης τὴν πλῆξιν, καὶ τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν μισανθρωπίαν μου καὶ τὰς σατυρικὰς ὁρμάς μου; — Τὸ *σατυρικὸς* ἀπὸ τὸ *σάτυρα*, πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων.

Ἔπειτα δεύτερος παράγων τῆς ψυχοσωτηρίου μεταβολῆς εἶναι ὁ χωρισμός. Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου κάθοδος τῶν περιπατητῶν εἶναι ἡ τελευταία *φιγοῦρα* τοῦ τετραχόρου, μεθ' ἣν ἕπεται διάλυσις. Ὅλοι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ συνεπερπάτησαν, ἀφοῦ ἐξήσκησαν φοβερὸν *γλωσσοφάγωμα* ἐρωτολογίας ἢ κακολογίας, φοβερώτερον *ὀφθαλμοφάγωμα* ἐργολαβίας ἢ *ξετιμωσιᾶς*, μέλλουν νὰ ἀποχωρισθῶσι· καὶ τότε ἡ πρὸς ἀλλήλους συμπάθεια, ἡ πρὸς ἀλλήλους φροντίς, — ἔστω καὶ γάτας πρὸς ποντικόν, — τὴν ὁποίαν ἐκράτει κοιμισμένην ἡ συνήθεια, ἐξεγείρεται· καὶ τότε φθάνομεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα· καταφθάνει ἡ συγκίνησις, τότε ἐννοοῦμεν τὴν ἀπόλαυσιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἀπολέσωμεν, καὶ διατιθέμεθα ἐπὶ τὸ τρυφερώτερον καὶ συγκαταβατικώτερον. Αἱ κακαὶ ἐντυπώσεις ἐξαλείφονται.

* *
*

Οὕτω θὰ ἐξήγουν τὸ πρᾶγμα, ἂν ἤμην ποιητής. Ἀλλὰ τώρα ποῖος ὁ λόγος τοῦ νέου μου ἐνδύματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἦναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δειλινὸν τῆς προχθεσινῆς Κυριακῆς πρώτην φορὰν εὑρέθην τιλυγμένος;

Μήπως, ἐπειδὴ προσήγγιζεν ἡ ὥρα, οὐχὶ δυόντων ἡλίου, οὐδὲ χωρισμῶν, ἀλλὰ τοῦ δείπνου, εἰς ὃ μὲ εἶχε κεκλημένον ὑποχρεωτικὸς φίλος μὲ τὰ *λουκουλλιώτερα* χρώματα παραστήσας, ἤρχιζα νὰ βλέπω τὰ πάντα ὑπὸ τὸ λαμπρὸν πρῖσμα τῆς μετ' ὀλίγον εὐδαιμονίας τοῦ στομάχου μου;

Καὶ ἡ ποίησις τῆς τρίτης αὐτῆς ἐξηγήσεως πλησιάζει περισσότερον εἰς τὴν πραγματικὴν σχολήν.

Ὀνουλουλοῦ

ΑΟΥΚΟΥΜΙΑ ΣΥΡΙΑΝΑ.

Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν *ἔκθεσιν* τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ προσφάτων συμβάντων, τὸ θέατρον εἶναι *Κράτος ἐν Κράτει*, ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν τοῦ ἀνεξελέγκτου Ἀστυνόμου.

Εἷς. — Λοιπὸν ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγκλημάτων ὅταν εὑνοῆται ὑπὸ τοῦ Ἀστυνόμου τυχόν, εὑρίσκεται ἐν *ἀσύλῳ* καὶ μένει ἀκαταδίωκτος;

— Ναί, ὅταν κρατῶν τὸν κλάδον, ὡς ἱκέτης, ἐναγκαλισθῇ τὸν ἐφέστιον Θεόν.

— Τὸν Μολοχάδην;

— Ἢ τὴν *Πριμαδόνναν*.

Κατά τινα βροχερὰν ἑσπέραν, ἐν τῷ θεάτρῳ, εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ὅρκου τῶν ἐραστῶν, ἐν τῇ *Λουκίᾳ Λαμερμούρ*, ὁ μηχανικὸς τοῦ θεάτρου *Πνεῦμα*, παράλειψε νὰ κρεμάσῃ τὴν Σελήνην, καὶ οὕτω οἱ δύο ἐρασταὶ ὤμοσαν πίστιν, ἄνευ Σελήνης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιπλήττει τὸν μηχανικόν, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς Σελήνης.

— Μὰ πῶς νὰ φανερώσω φεγγάρι, ποῦ ὄξω χαλᾶ ὁ Θεὸς τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν βροχή; Εἶναι *χασοφεγγαριά*.

Μεταξὺ ἐγγάμου καὶ ἀγάμου·

— Διατί, ἀφ' οὗ ἀπολαύσῃ τις τὸ ἐρώμενον πρόσωπον, χάνει τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο πρότερον δι' αὐτὸ *ἕλξιν*;

— Δὲν χάνει εἰμὴ μόνον τὸ λ ἐξ αὐτῆς.

— Καὶ τί μένει;

— Ἡ *ἕξις*.

Μεταξὺ Εἰσαγγελέως καὶ Δικηγόρου. *Συνήγορος*. Ἀντίκρουσες ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐπιχειρήματά μου. Ἀλλὰ μετὰ δευτερολογίαν σου, ὅταν δὲν θὰ σοῦ δίδεται πλέον ὁ λόγος νὰ μ' ἀντικρούσῃς καὶ τρίτον, *θὰ σοῦ ἔμπω 'ς τὴν μύτη*. *Εἰσαγγελεύς*. Τότε δὲν ἔχω ἀνάγκην ν' ἀγορεύσω. *Πταρμίζομαι*...

ΒΕΟ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΤΟ BAZAR DE LA HAVANE

ἤτοι τὸ ἐπὶ τῆς Π*λατείας Συντάγματος* **Κεντρικὸν Καπνοπωλεῖον** τοῦ κ. Χρήστου Ἀγγελίδου λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς πολυαρίθμους αὐτοῦ πελάτας ὅτι ἑκάστην Κυριακὴν θὰ μένῃ κεκλεισμένον.

Ἐλπίζει ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο οὐ μόνον θὰ τύχῃ τῆς συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν κυρίων πελατῶν